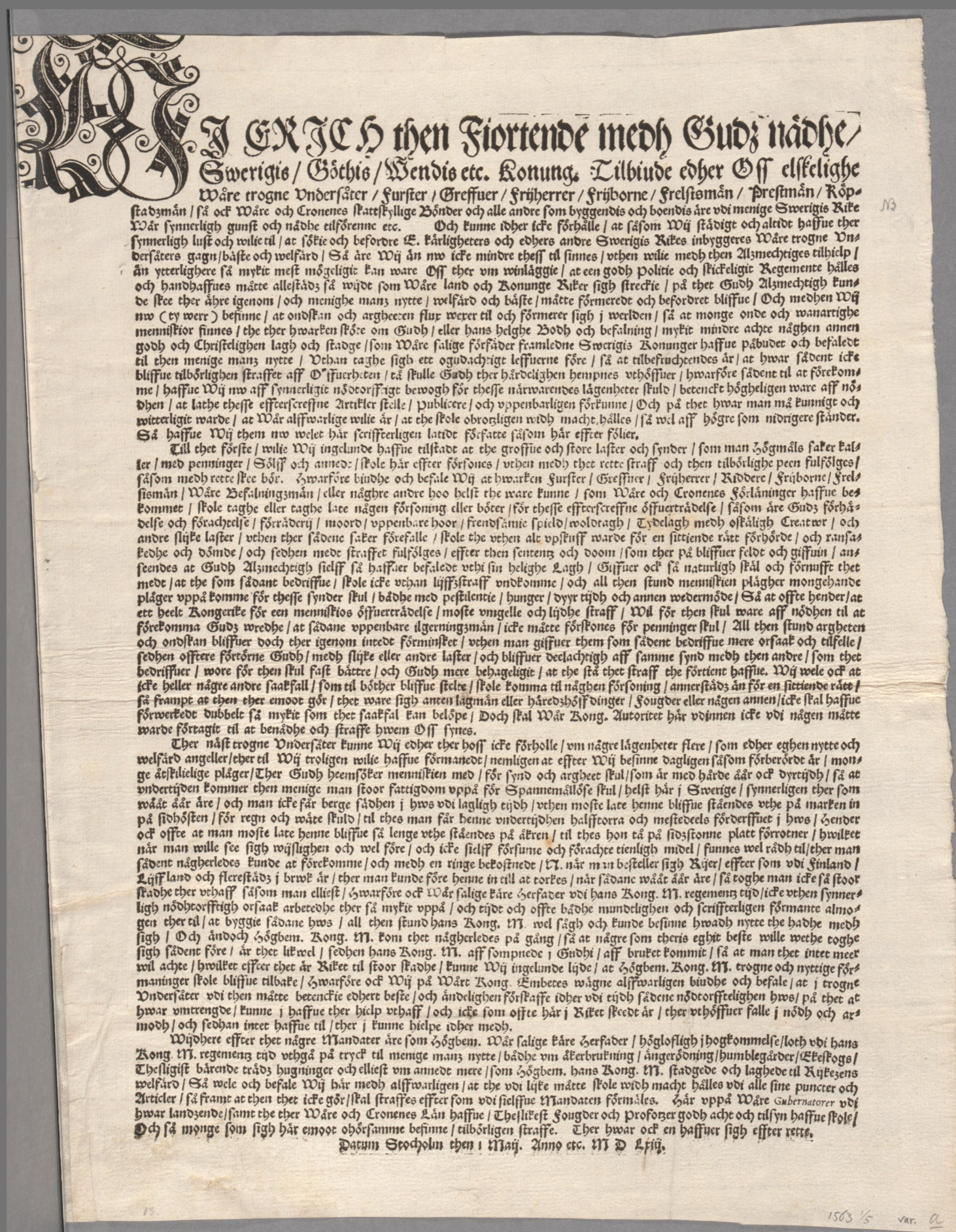

Wi Erich then Fiortende medh Gudz nådhe, Swerigis, ...

SOT // 82Aa 14/1 Ligg. Fol. F1700 Bland. / Kungl. förordningar - 1599 /
Exemplar A

Tillkomstår 1563

Digitaliserad år 2016

National Library
of Sweden

SVERIGIS / GÖTHIS / WENDIS etc. Konung. Tilbiude edher Oss elskelighe

Wäre trogne Vnderfäter / Furster / Gressuer / Früherr / Frübörne / Frelsmän / Prestmän / Köpstadzmän / så ock Wäre och Cronenes Skattekylige Bänder och alle andre som byggendis och boendis äre vdi menige Sverigis Rike Wår synnerligh gunst och nådhe tilföremne etc. Och kunne idher icke förhålle / at såsom Wij städigt och altdit haffue ther synnerligh lust och wille til / at sökie och befordre E. Kärligheters och edhers andre Sverigis Rikes inbyggere Wäre trogne Vnderfäters gagn/bäste och welfärd / Så äre Wij än nw icke mindre thess til sinnes / vthen wille medh then Almæchtiges tilhielp / än ytterlighere så mykit mest mögeligit kan ware Oss ther om winläggie / at een godh Politie och skickeligit Regemente hålles och handhaffues måtte allestäds så wüde som Wäre land och Konunge Riker sigh streckie / på thet Gudh Almæchtig kunde skee ther ähre igenom / och menighe manz nytte / welfärd och bäste / måtte förmeredt och befördret bliffue / Och medhen Wij nw (ty werr) besinne / at ondskan och argheeten flux werer til och förmerer sigh i werlden / så at monge onde och wanartighe menniskior finnes / the ther hwarcken sköde om Gudh / eller hans helghe Bodh och befallning / mykit mindre achte någhen annen godh och Christelighen lagh och stadge / som Wäre salige förfäder framledne Sverigis Konunger haffue påbudet och befaledt til then menige manz nytte / Vthan taghe sigh ett ogudachtigt lessuene före / så at tilbefruende år / at hwar sådent icke bliffue tilbörighen straffet aff O'ssuerheten / så skulle Gudh ther hårdelighen hempnes vthöffuer / hwarföre sådent til at förekomme / haffue Wij nw aff synnerligit nödtorffigt bewogh för thesse närwarendes lägenheter skuld / betenckte högheligen ware aff nödh / at lath thesse effterscreffne Artikler stelle / Publicere / och vppenbarligen förkunne / Och på thet hwar man må kunnigt och witterligit warde / at Wår allffwarlige wille är / at the skole obrozligen widh macht hålles / så wel aff högre som nidrigere ständer. Så haffue Wij them nw welet här scriffterligen latide författe såsom här effter följer.

Till thet förste / wille Wij ingelunde haffue tilstade at the grossue och store laster och synder / som man högmåls saker kallar / med penningar / Sölff och annede / skole här effter försönes / vthen medh thet rette straff och then tilbörighen peen fulfölges / såsom medh rette skee bör. Hwarföre bindhe och befale Wij at hwarcken Furster / Gressuer / Früherr / Riddere / Frübörne / Frelsmän / Wäre Befalningzmän / eller någhre andre heo helst the ware kunne / som Wäre och Cronenes förlåningar haffue besömmet / skole taghe eller taghe late någen försöning eller böter / för thesse effterscreffne össuerträdelse / såsom äre Gudz förhåldelse och förachtelse / förråderij / moord / vppenbare hoor / frendsämne spield / woldragh / Tydelagh medh ostkäligh Creatur / och andre sligke laster / vthen ther sådene saker förefalle / skole the vthen alt vpskuff warde för en sittende rätt förhörde / och ransas kedhe och dömd / och sedhen medt straffet fulfölges / effter then sentenz och doom / som ther på bliffuer feldt och giffuin / ansesendes at Gudh Almæchtig sielff så haffuer befaledt vthi sin helighe Lagh / Giffuer ock så naturligh skäl och förnuft thet medt / at the som sådant bedriffue / skole icke vthan liffstraff vndkomme / och all then stund menniskien plägher mongehande plägher vppå komme för thesse synder skul / bådhe med pestilentie / hunger / dyr tidh och annen wedermöde / Så at offte hender / at ett heelt Kongerike för een menniskios össuerträdelse / moste vmgelle och ljdhe straff / Wil för then skul ware aff nödh til at förekomma Gudz wredhe / at sådane vppenbare ilgerningzmän / icke måtte förstones för penningar skul / All then stund argheeten och ondskan bliffuer doch ther igenom inredt förminsket / vthen man giffuer them som sådent bedriffue mere orsaak och tilfelle / sedhen offtere förtörne Gudh / medh sligke eller andre laster / och bliffuer deelachtigh aff samme synd medh then andre / som thet bedriffuer / wore för then skul fast bättre / och Gudh mere behageligit / at the stå thet straff the förtient haffue. Wij wele ock at icke heller någre andre saakfall / som til böther bliffue stelke / skole komma til någhen försöning / annerstäds än för en sittende rätt / så framt at then ther emoot gör / thet ware sigh anten lägmän eller häredshöffdingar / Soudier eller någen annen / icke skal haffue förwerkede dubbelt så mykit som thet saakfall kan belöpe / Doch skal Wår Kong. Autoritet här vdiinnen icke vdi någen måtte warde förtagit til at benådhe och straffe hwem Oss synes.

Ther näst trogne Vnderfäter kunne Wij edher ther hoss icke förholle / om någre lägenheter flere / som edher eghen nytte och welfärd angeller / ther til Wij troligen wille haffue förmanedt / nemligen at effter Wij besinne dagligen såsom förberörde år / monge årtkilige plägher / Ther Gudh heemsöker menniskien med / för synd och argheet skul / som är med hårde åar ock dyrtidh / så at vndertidhen kommer then menige man stoor fattigdom vppå för Spannemålöse skul / helst här i Sverige / synnerligen ther som wåat åar äre / och man icke får berge sådhen i hws vdi lagligh tidh / vthen moste late henne bliffue ståendes vthe på marken in på sidhsten / för regn och wåte skuld / til thes man får henne vndertidhen halfforra och mestedeels förderffuet i hws / Hender ock offte at man moste late henne bliffue så lenge vthe ståendes på åkren / til thes hon tå på sidhstone platt förrotner / hwilket när man wille see sigh wüslighen och wel före / och icke sielff försume och förachte tienligh midel / sunnes wel råd til / ther man sådent någherledes kunde at förekomme / och medh en ringe bekostnedt / N. när man besteller sigh Rjör / effter som vdi Finland / Ruffland och flerestads i brook är / ther man kunde före henne in till at torkes / när sådane wåat åar äre / så toghe man icke så stoor skadhe ther vthaff / såsom man elliest / Hwarföre ock Wår salige Käre Zersfader vdi hans Kong. M. regementz tid / icke vthen synnerligh nödtorffigh orsaak arbetedhe ther så mykit vppå / och tidh och offte bådhe mundtighen och scriffterligen förmanete almodgen ther til / at byggie sådane hws / all then stund hans Kong. M. wel sågh och kunde besinne hroadh nytte the hadhe medh sigh / Och ändoch höghem. Kong. M. kom thet någherledes på gång / så at någre som theris eghit beste wille wethe toghe sigh sådent före / är thet likwel / sedhen hans Kong. M. aff sompnede i Gudhi / aff bruket kommit / så at man thet intet meer wil achte / hwilket effter thet är Riket til stoor skadhe / kunne Wij ingelunde ljdhe / at höghem. Kong. M. trogne och nyttige förmaninger skole bliffue tilbage / Hwarföre ock Wij på Wårt Kong. Embetes wågne allffwarligen biudhe och befale / at i trogne Vnderfäter vdi then måtte betenckie edhert beste / och ändelighen förskaffe idher vdi tidh sådene nödtorfftelighen hws / på thet at hwar vntrengde / kunne i haffue ther hielp vthaff / och icke som offte här i Riket skeedt är / ther vthöffuer falle i nödh och armodh / och sedhan intet haffue til / ther i kunne hielp idher medh.

Wijdhere effter thet någre Mandater äre som höghem. Wår salige Käre Zersfader / höglofligh i hogkommelse / loth vdi hans Kong. M. regementz tid vthgå på tryck til menige manz nytte / bådhe om åkerbrukning / ångeröning / humblegårdar / Ekstogs / Thesligist bårnde tråd hugningar och elliest om annedt mere / som höghem. hans Kong. M. stadgede och laghede til Rjkezens welfärd / Så wele och befale Wij här medh allffwarligen / at the vdi likte måtte skole widh macht hålles vdi alle sine puncter och Artikler / så framt at then ther icke gör / skal straffes effter som vdi sielffue Mandaten förmåles. Här vppå Wäre Gubernatorer vdi hwar landzende / samt the ther Wäre och Cronenes Lån haffue / Theslikest Soudier och Profoszer godh acht och tillsyn haffue skole / Och så monge som sigh här emoot ohörsamme besinne / tilbörighen straffe. Ther hwar ock en haffuer sigh effter rette.

Datum Stockholm then i Maj. Anno etc. M D Lxiij.

13

